

S. Sayısı : 69

Ceza ve tevkifevleri umum müdürlüğünün vazife ve teşkilâtı hakkındaki 3500 sayılı kanun ile bu kanunu değiştiren 4077 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanunlara bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası ve Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/881)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/4272

23 . XI . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ceza ve Tevkifevleri Umum müdürlüğünün vazife ve teşkilâtı hakkındaki 3500 sayılı kanun ile bu kanunu değiştiren 4077 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanunlara bazı maddeler eklenmesi hakkında Adliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . XI . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Gerektirici sebepler

İsrahevleri bir çeşit ceza çekme yeri olmakla beraber (Cezaevi) deyiminin dışında kaldığından İslahevleri için kullanılması uygun görülen hükümlere ilgili maddelerdeki cezaevi deyimini yanma islahevi kelimesinin de eklenmesi uygun görülmüştür.

Bunun için merkez muhasibinin ödevini ilgilendiren 5 nci maddeye (İslahevi) kelimesi eklenmiştir.

Memlekette yeni cezaevi yapıları için olan kesin ihtiyaç, bu evlerin yapı ve onarma işlerinin çabuk başarılmasını gerektiren çok önemli bir konu haline girmiş bulunduğundan, bu işin kısa bir zamanda gerçekleştirilmesi için 3500 numaralı kanun ile ceza ve tevkifevleri yapı ve onarmaları hakkında bazı üstün hükümler kabul edilmiş, bu sebeple bu işler 2443 ve 2779 numaralı kanunlar hükümlerinden ayrı tutulmuştur.

Bugün ceza ve Tevkifevleri umum müdürlüğünün teknik elemanlarıyla cezaevlerinin yapı ve onarma işleri hoşnutluğa değer bir çabukluk ve başarı ile yürütülmekte ise de fen kurulu kadrosunun darlığı ve yeniden kadro alınarak bu kurulun genişletilmesine imkân olmaması yüzünden fen kurulu bulunmayan, yahut merkezden fen memuru gönderilmesine imkân olmayan yerlerdeki yapı işleri yeter bir çabukluk ve kolaylıkla ilerliyememektedir. Bu sebeple bu yerlerde ceza ve tevkifevlerinin yapı ve onarma işlerinin başarılması ve ihtiyaçların karşılanabilmesi için her halde Nafia teşkilerinden yardım görülmesi lüzumlu görülmüş, evvelce 3500 numaralı kanuna cezaevlerinin yaptırılması için üstün bir hüküm koymağa gerekli kılan isteğe uygun olarak fen kurulu bulunmayan veyahut merkezden fen memuru gönderilmesi imkânlı olmayan yerlerde işin 3611 sayılı kanun hükümlerine bağlanması gerekli bulunmuştur.

Bundan başka 2443 ve 2779 numaralı kanunlar yürürlükten kaldırılmış olduğundan 7 nevi maddedeki (2443 ve 2779 sayılı kanunlar) sözü kaldırılarak, bu kanunların yerini tutmak üzere, (3611 numaralı kanun) kelimeleri konulmuştur.

İş esasları üzerine kurulmuş cezaevleriyle İslahevleri, 3112 numaralı kanundaki cezayı çektirme hükümlerinin yürütülebilmesini sağlamak isteğiyle kurulmuştur.

Bu evlerin kuruluşundan elde edilmek istenilen amaç, suçluyu çalıştırmak suretiyle doğru yola getirmek esasına dayanan ceza çektirme prensibinin gerçekleştirilebilmesidir. Bunun için bu cezaevlerindeki her türlü tarımsal endüstriyel ve buna benzer işlerde bir sonuca erişebilmek noktası gözönünde tutulmuş, bu evlerin mütedavil sermayesi de bu hedef için konulmuştur.

Mütedavil sermayenin mahkûmlar yoluyla ve 3500 numaralı kanun hükümlerine göre işletilmesinde meydana gelen para Devlet bütçesine konulmuş olan paraya eklenerek bu evlerin gelişimine karşılık tutulmakta ve bu suretle kanunun bütün mahkûmların çalıştırılmasını, iyi hal edinmiş, kazanılmış birer kimse olarak cemiyete geri verilmesi yolundaki isteğinin gerçekleştirilmesine doğru yürünmektedir.

Bundan ötürü hürriyeti bağlayıcı cezaların çektirilmesini sağlamak için kanunun, cezanın çektirilmesi yolundaki hükümlerince her mahkeme yanında kurulması gereken cezaevleri, kuruluş bakımına göre, vergi kanunlarının anlamı dışında kalan Devlet kurullarından sayılmak gerekir. Başka türlü düşünmek kanun hükümlerinin yürürlükte bulunduran işler dolayısıyla cezaevlerini vergi yükü altına almak, mahkûm çalıştırmak esasının önüne geçilmez bir sonucu olan işler dolayısıyla bu evleri, altından kalkamayacakları yük altına sokmak demek olacağı gibi yukarıda bildirilen 3112 numaralı kanun hükümlerinin cezaevlerindeki yürütümünü de ortadan kaldırmış bulunacaktır. İslahevlerinin durumu da, iş bakımından tıpkı cezaevlerinininkine benzemektedir.

İşte bu düşünceler dolayısıyla ki, ceza ve islahatların ve iş yurtlarının herhangi bir vergiye bağlanması, bu müesseselerin durumları gözönünde bulundurularak, uygun görülememiş ve kanuna, ceza ve tevkif evleriyle islahatlarından ve iş yurtlarından hiç bir vergi alınmayacağı bölümleri eklenmiştir.

Mütedavil sermaye ile işliyen infaz müesseselerini aynı ahkâma bağlamak üzere 3500 numaralı kanunun 6, 7, 8 ve 9 nevi maddeleri hükümlerinin cezaevlerinde açılacak iş yurtlarında ve islahatlarında yürütülmesi muvafık bulunmuştur.

Mütedavil sermaye ile iş gören ceza evleriyle islahatlarındaki mahkûmlara tutarı idare harçları veya mütedavil sermaye karşılığında ödenmek üzere elbise, ayakkabı, çamaşır ve benzerleri gibi kullanılması gerekli bulunan esva dağıtılmaktadır. Mahkûm cezasını çekerek salıverildiği zaman bu eşyalardan daha vaktini doldurmamış olanları geri vermek zorunda tutulmakta ve bunlar temizlettirilerek diğer mahkûmlara verilmektedir. Böylelikle cezaevlerinde verilen bu eşyanın bir kısmı bir mahkûm tarafından bazan tam ve bazan yarı kullanılmış olmaktadır. Bu sebeple bu eşya için mütedavil sermayeden harcanan paranın her zaman mahkûmun yevmiyesinden tam olarak kesilmesi uygun olmayacağı gibi terbiye ve islahat esasına dayanan modern ceza çektirme sistemlerinde mahkûmun salıverilmesi zamanında az çok bir sermaye edinmiş bulunması da düşünülmüş olduğundan gündelikten yapılacak kesimin bu düşünceleri bozmaması gerekli bulunmaktadır. Zaten cezayı çektirme yerlerinde çalışmaya karşılık bir tutar verilmesi prensibi kabul edildikten sonra bunun tabii bir sonucu olarak mahkûma tutum imkânının da verilmiş olması lâzımdır. Bunun için mahkûmların cezalarını çekerek salıverildikleri zaman cezaevlerinden borçlu olarak ayrılmamalarının elde edilmesi gerekir.

Bu malî denkleşmeyi kurabilmek için, çalışan mahkûmların gündeliklerinden harcama karşılığı olarak ne kadar bir para kesilmesi lâzımgüleceği ve bunun ne yolda hesap ve nasıl ödeneceği yollarının Adliye vekillliğince her cezaevi için ayrı ayrı karar altına alınması lâzımlu ve gerekli bulunmuş, 4077 numaralı kanunun 3 nevi maddesine böyle bir ek yapılmıştır.

Terbiye ve islahat esaslarına dayanan ceza çektirme sistemlerinin gardiyanlara verdiği ödev, onların ceza çektirme yerlerinde herhalde özel bir kıyafet taşımalarını lâzım kılmaktadır. Ödev anında gardiyanın mahkûm ve mevküflardan ayırt edilmemesi, nöbette, koğuşta dış elbisesi

ile görülmesi bir çok yönlerden ödevlerin iyi ve doğru bir şekilde yapılmasına engel olmakta ve gardiyanın, hele bugünkü pekaz olan kazanıcıyla uygun olarak fena giyinişi onun mahkûm yanında bir başıbozuk gibi sayılmasına sebep olmaktadır. Bunun için gardiyanların herhalde resmî bir kıyafet taşımaları lâzım gelmektedir. Zaten bu esas kabul edilmiş ve ceza ve tevkif evleri nizamnamesine bunun için hüküm konulmuş ise de, daire odacılarına Devlet parası ile elbise verildiği halde, bu yolda hiç bir hüküm bulunmadığından gardiyanlara Devlet parası ile resmî elbise yaptırılmamaktadır. Halbuki büyük bir çoğunluğu 20 lira gibi pekaz bir tutar karşılığı ile ödev yapan gardiyanların kendi paralarıyla resmî elbise edinmelerine imkân bulunmadığı gün gibi açık bulunmaktadır. Bu sebeple kanuna, resmî elbisenin Adliye vekilliğince verileceğini gösterir bir madde eklenmiştir.

Mütedavil sermaye ile işleyen ceza ve tevkif evleri tarımsal ve endüstriyel ve benzerleri çalışmalarında bulunmakta, bu işler personel kadrosu dar olan bu evlerin müdür, memur ve müstahdemlerine çok değişik, çok yorucu ödevler yüklemektedir. Cezaevi idaresi mahkûmların terbiye ve islahları için ceza çekme sistemini en doğru bir şekilde uygunlyacağı gibi müessesenin malî durumunu düzenlemek ve bu işleri Devlet bütçesine yük olmayacak surette çevirmek zorundadır. Mütedavil sermaye ile işleyen müesseseler, çok vakit kendi üretim ve yayımlarıyla kendi yağaltmalarını karşılamakta, sürekli çalışmalar elde ederek mahkûmlara tutum imkânlarını vermektedir. Bu ödevler dolayısıyla müdür, memur ve müstahdemler hemen hemen her zaman kanunun belirttiği çalışma saatleri dışında dahi çalışmakta ve bir çok gecelerini müessesede geçirmek zorunda kalmaktadırlar.

Bu fazla çalışmanın karşılıksız bırakılmaması lâzımdır. Çalışma saati dışında tam bir iyi niyetle çalışan cezaevi memur ve müstahdemlerini maddi olarak da doyurmak, personel kadrosu pek dar olan bu müesseselerin daha verimli, daha müspet bir iş göstermesini ve verilenden çok fazla alınmasını sonuçlatacaktır.

Bu sebeple kanuna mütedavil sermaye ile iş gören cezaevlerinin memur ve müstahdemlerine, belli çalışma saatleri dışındaki çalışmalarına karşılık olarak miktarı İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmek üzere aylık bir ücret verilmesi yolunda bir madde konulmuştur.

Bu ücret memur ve müstahdemlerin bağlı oldukları müessesenin mütedavil sermayesinden verileceği için, kâr hesabının böyle bir ücret verilmesine uygun bulunması yani müessesenin verimli bir şekilde çalıştırılmış olması lâzımgelmektedir.

Hangi müesseselerdeki hangi memur ve müstahdemlere kanunda yazılı derece içinde ne kadar ücret verileceğini değerlemek Adliye vekilliğine ait bulunmaktadır.

Bundan başka geceyi nöbet veya diğer bir ödev dolayısıyla müessesede geçirmeğe mecbur olan memur ve müstahdemlere o müesseseye yatacak yer gösterildiği gibi bu memur ve müstahdemlerin yiyeceklerinin de oraca verilmek üzere yapılan ödevin memuru fazla masraf yapmağa zorlamasına meydan vermemek lâzımdır.

Bu lüzum gözönünde tutularak kanuna geceyi vazife dolayısıyla müessesede geçiren memur ve müstahdemlere o yer mutbahından yemek verilmesi için bir madde eklenmiştir.

Mahkûmların çalıştırılması ve hürriyeti bağlayıcı cezaların Ceza kanununun 13 ncu maddesinde yazılı devre usulüne göre çektirilmesi, ancak iş esası üzerine kurulmuş cezaevleriyle imkânlı bulunmaktadır. Bu sebeple bu cezaevleri kadrolarının, iş esası üzerine kurulmuş cezaevlerine seçilme şartları olan bütün mahkûmları kabule yeter bir durumda olması lâzımdır. Eski cezaevlerinde 3112 numaralı kanun hükümlerine göre yaş, meslek ve kabiliyet bakımından kararlaştırılmış esaslara göre ayırt edilen mahkûmların kanunla belirtilen sürenin sonunda derhal iş esası üzerine kurulmuş Cezaevlerine alınması imkânlı olduğu gün, hürriyeti bağlayıcı cezalar için kararlı ve kesin bir (dereceli serbestlik) esası imkân altına girmiş olacaktır. Bunun için her sene başka yerlerde yeniden iş esası üzerine kurulmuş Cezaevleri açılmakta, bu hedefe doğru ilerlenmektedir. Ancak, mütedavil sermaye ile işleyen ve hükmi şahsiyeti olan bu cezaevlerinin kurulması, sayısı belli personel kadrosunun olmasına bağlıdır. Bu müesseselerin alm, satım ve harcama işleri idare kurulu kararıyla yapılabilir. İdare kurulunun diğer üyeleri elde bulunan memur ve kâtip kadrolarının daha ziyade

bu cezaevlerine verilmesi suretiyle az çok müsait bir hale konulmuş ise de (hesap memuru) kadrosunun darlığı işi her zaman aksatmaktadır. Bu evlere hesap memuru kadrosu verilmeden kendilerinden iş beklemeğe imkân bulunmamaktadır.

Bunun için kanuna, Cezaevi memur ve kâtiplerine Adliye vekilliğinin kararıyla mütedavil sermaye hesaplarının gördürülebileceği ve bu memur ve kâtiplerin bu hesap işlerini gördükleri zaman (Mesul muhasip) yerine bulunacaklarını gösterir bir madde eklennmiş, böylelikle hesap memuru noksanının giderilmesine çalışılmıştır.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Esas No. 1/881
Karar No. 6

3 . XII . 1942

Yüksek Reisliğe

Ceza ve tevkifevleri umum müdürlüğünün vazife ve teşkilâtı hakkında 3500 sayılı kanun ile bu kanunu değiştiren 4077 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanunlara bazı maddeler eklenmesine dair Adliye vekâletince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 18 . XI . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının encümenimize de havale ve tevdi buyurulması üzerine ihtiva eylediği hükümler Adliye vekili Hasan Menemencioglu'nun huzuriyle tetkik ve müzakerelere olundu.

3500 ve 4077 sayılı kanun hükümlerine tevfikan idare edilmekte olan ceza ve tevkifevlerinde tatbik edilegelen usullerin aynı maksatla tesis olunan ıslahevleriyle iş yurtlarına da teşmilini ve zikri geçen kanunların tatbikatında müşahede olunan bazı noksanları ikmal maksadıyla hazırlanmış olan lâyiha heyeti umumiyesi itibariyle kabule şayan görülmüş ancak teklif olunan maddelerin 3500 ve 4077 sayılı kanunlarla mukayeseli olarak tetkikinde aynı mevzuatemas eden bütün hükümlerin bir kanun halinde toplanmasında fayda mülâhaza edilmiştir. Bu esas dahilinde yeni baştan tanzim kılınan

lâyiha 3500 ve 4077 sayılı kanun hükümleriyle tadil tekliflerinin tamamını ihtiva etmektedir. Encümenimizce tesbit edilen metinde maddelerin yekdiğerleriyle olan irtibatları nazara almakla beraber Hükümet mucip sebeplerinde ceza ve ıslahevleri memur ve kâtiplerine gördürülmesi iltizam olunan işlere ait olmak üzere ayrı bir maddenin (15) ilâvesine reylerin ittifakiyle karar verilmiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ad. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Çorum	Zonguldak	Konya
Münir Çağıl	Şinasi Devrin	G. Gültekin
Antalya	Balıkesir	Bursa
N. Aksoy	O. Niyazi Burcu	Atıf Akgüç
Denizli	Erzincan	Kastamoun
Haydar Günver	A. Fırat	Abidin Binkaya
Kayseri	Kocaeli	Manisa
R. Özsoy	Salâh Yargı	A. Tümer
Rize		Tokad
Dr. Saim Ali Dilemre		Sıtkı Atanç
Kocaeli		Trabzon
S. Artel		F. A. Barutcu

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 41

Esas No. 1/881

6 . I . 1943

Yüksek Reisliğe

Ceza ve Tevkifevleri umum müdürlüğünün vazife ve teşkilâtı hakkındaki 3500 sayılı kanun ile bu kanunu değiştiren 4077 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanunlara bazı maddeler eklenmesi hakkında Adliye vekilligince hazırlanan ve Başvekâletin 23 . XI . 1942 tarih ve 6/4272 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Adliye encümeni mazbatasıyla birlikte ve Adliye vekâleti namına Ceza ve Tevkifevleri ve Maliye vekâleti namına da Bütçe ve Mali kontrol umum müdürleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

3500 ve 4077 sayılı kanunlar da gözönünde tutulmak suretiyle Adliye encümenince yeniden hazırlanan lâyiha Encümenimiz müzakerelerine de esas ittihaz olunmuştur.

İş esasına müstenit cezaevlerinin hakikî birer ıslah müessesesi haline gelmesi amacını sağlayıcı tedbirleri memnuniyetle telâkki eden Encümenimiz maddeleri hemen aynen kabul etmiş, yalnız 10 neu ve 14 neu maddelerde aşağıdaki tasrihleri yapmakla iktifa etmiştir.

10 neu madde ile mahkûmlara verilen giyim eşyası bedellerinin tahsil edilip edilmemesini tâyin hususunda Adliye vekilligine salâhiyet verilmesi Encümenimizde de yerinde görülmüş, ancak mütedavil sermayenin muhafazası mülâhazasıyla giyim eşyası bedellerinin mütedavil sermaye kârlarından hareanabileceği tasrih olunmuştur.

Aynı mülâhaza ile 14 neu madde de mesai saatleri haricinde faaliyet gösteren memur ve müstahdemlere verilecek ücretin bilânço neticesinde tahakkuk edecek kârlardan ayrılacak paradan verilebileceği tasrih edilmek suretiyle geçmiş senelerde tahakkuk ederek sermayeye ilâve edilmiş kârlardan bir hisse ayrılmaması temin olunmuştur. Her iki vekâlet mümessili bu madde mucibince verilecek ücretin, geceyi dahi bu evlerde geçirerek mütemadi faaliyet gösteren-

lere ait olacağını tasrih etmeleri üzerine maddeye bu hükmü ifade edecek bir şekil verilmiştir.

Lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe En. Reisi	Rs. V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
<i>İ. Eker</i>	<i>Tahsin Coşkan</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Kâtip		
İstanbul	Bursa	Diyarbakır
<i>F. Öymen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>	<i>Rüştü Bekit</i>
Giresun	İsparta	İsparta
<i>M. Akkaya</i>	<i>M. Karaağaç</i>	<i>K. Ünlü</i>
Kayseri	Mardin	Zonguldak
<i>F. Baysal</i>	<i>R. Erten</i>	<i>Emin Erişirgil</i>

Aşağıdaki sebeplerden dolayı bu kanunun (7) nei maddesinin son fıkrasına muhalifim :

1. Devletçe mütedavil sermaye tahsis olunarak zirai ve sınai bir teşebbüs haline konulan Ceza ve İslahevlerinin zirai, sınai ve diğer faaliyetlerinden dolayı vergiye tabi tutulmamaları hususunu biri vasıtasız diğeri vasıtalı vergiler bakımından bir tefrike tabi tutmak ve muafiyeti vasıtasız vergilere hasretmek lâzımdır.

Bu Ceza ve İslahevlerinin zirai ve sınai ve diğer faaliyetlerinden dolayı tabi olabilecekleri vasıtasız vergiler kazanç, bina ve arazi vergilerinden ibarettir. Kazanç vergisi kanununun birinci maddesinin A fıkrası umumî, mülhak ve hususi bütçeli dairelere ait olup ticari bir gaye takip etmeyen müesseseleri Kazanç vergisinin mevzuu haricinde bırakmış olduğundan Ceza ve İslahevleri esasen mevcut mevzuat dahilinde kazanç vergisine tabi değildir. Bu evlerin icar ve isticar edilmeyen ve irat getiren bu cihete tahsis edilmemiş olan binaları da Bina vergisi kanunu mucibince vergiden muaftr.

Bu evlerin işletmeye tahsis olunan binaları ve arazisi bina ve arazi vergilerine tabi

bulunmakta olup işin mahiyetine ve kanunlarla muaf tutulmuş olan emsaline göre bu vergilerden muaf tutulması caiz görülebilir.

2. Muamele ve istihlâk vergileri ile damga resmi gibi vasıtalı vergilere gelince adı geçen müesseselere bu vergilerden muafiyet verilmesi mezkûr vergilere ait kanunların istinadettikleri ana prensipleri esastan ihlâl edecek mahiyettedir.

A) Muamele ve istihlâk vergileri, müsteblike ait bir vergi olup bunların imal sırasında alınmış olmaları, mahiyetlerini değiştirmez. Binaenaleyh iş esası üzerine kurulan ve Ankara'da olduğu gibi mükemmel bir matbaa, Adana'da olduğu gibi kundura ve marangoz imalâthaneleri işleten bu müesseselerin imal ettikleri maddelerden muamele ve istihlâk vergisi alınmaması hem iktisadi nizamın bozulması hem de Devlet hakkının icapsız olarak kısmen de olsa mahkûmlara verilmesi neticesini hâsıl eder.

B) Muamele ve istihlâk vergileri kazanç esasına müstenit değildir. Bu vergilerin mevzuuna dahil imalâtı yapan müesseseler kazanç temin etseler de, etmeseler de bu vergileri ödemekle mükellef tutulmuş ve bunların Devlete veya hususi teşebbüslere ait olmaları da mükellefiyetle alâkâh addedilmemiştir. Diğer bir tâbirle Devlete ait müesseseler dahi, muamele ve istihlâk vergilerini ödemekle mükellef bulunmaktadırlar.

C) Adı geçen vergi kanunları iki beygir beş işçi haddi üstünde bulunan bütün imalâthane ve fabrikaları şümulüne almış olduklarından iş esası üzerine kurulmuş olan ceza ve ıslahevlerinin küçük bir takım müesseselerden ibaret olduğu mülâhazasıyla de muafiyet terviç olunamaz.

D) Mamûl maddelerin satış fiyatları piyasada vergili fiyata göre teessüs edeceğinden, iş esası üzerine kurulan Ceza ve ıslahevleri imalâthaneleri tarafından yücede getirilen mamûlâtın, vergisiz fiyatla satılacağı veya bu müesseselerin vergiye tabi tutuldukları takdirde gayelerinin zâfa uğrayacağı veya haleldar olacağı da iddia edilemez.

E) Damga resmine gelince :

Bu resim, resmî dairelerin muamelâtı havi evrakı hariç olmak üzere, Devletçe tanzim olunan evraktan dahi alınmaktadır. Mütedavil sermaye ile işletilen Maarif matbaası, darphane ve Damga matbaası, haralar, çiftlikler, ziraat ve sanat mektep ve müesseseleri, askerî fabrikalar ve emsali Devlet müesseselerinin kâffesi mütedavil sermaye ile yaptıkları işler için tanzim eyledikleri evraktan dolayı damga resmi ile mükellef bulunmakta ve bu yüzden herhangi bir müşkülâtta hâdis olmamaktadır.

Mütedavil sermaye ile idare edilen bütün müesseseler bu resimle mükellef oldukları halde aynı mahiyette bulunan iş esası üzerine kurulmuş Ceza ve ıslahevlerinin mükellefiyetten hariç bırakılması için hiç bir sebep tasavvur olunamaz. Tanzim ettikleri bir makbuz için üç dört kuruş damga resmi ödemekle adı geçen müesseseler herhangi bir zorluğa da maruz kalmazlar.

3. Maddede muafiyet (müesseselerin kuruldukları tarihten itibaren) kaydıyla makabline de teşmil edilmektedir. Bu hükme zaruret varsa muvakkat bir madde halinde kanuna ilâvesi lâzumdur.

Binaenaleyh mezkûr maddenin arzettiğim esaslar dairesinde tadili icabedeceği kanaatindeyim.

Tokad
H. N. Keşmir

İstanbul
H. Ülkmen

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ceza ve tevkifevleri umum müdürlüğünün vazife ve teşkilâtı hakkındaki 3500 sayılı kanun ile bu kanunu değiştiren 4077 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanunlara bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3500 sayılı kanunun 5 ve 7 nci maddeleri aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Madde 5. — Muhasip, bütçe ile mütedavil sermaye olarak konulan parayı Umum müdür-

lükçe gösterilen yerlere göndermek ve dağıtmak, hükmi şahsiyetli cezaevlerinin ve ıslahevlerinin mütedavil sermaye hesaplarını merkezde birleştirmek ve genel bilançoğu kurmak ve bütün hesap işlerini yapmak ve yürütmek ile ödevlidir.

Madde 7. — Ceza ve tevkifleriyle ıslahevlerinin yapı ve onarma işleri 3611 sayılı kanun hükmüne bağlı değildir. Ancak, Adliye vekilliğinin fen kurulu bulunmayan veya merkezden fen memurları gönderilmesi imkânlı olmayan yerlerde bu işler 3611 sayılı kanun hükümlerine göre görülür.

Bu evlerin mütedavil sermayesi ile ilgili işler hakkında Muhasebe umumiye, Arttırma, eksiltme ve İhale kanunlarıyla harcamadan önceki Divanı muhasebat vizesi usulleri yürütülemez.

Kurdukları gündün başlamak üzere tarımsal, endüstriyel ve her türlü işlerinden ve yer ve yapılarından ötürü cezaevleriyle ıslahevlerinden ve iş yurtlarından vergi alınmaz.

MADDE 2. — 4077 sayılı kanunun 1 ve 3 ncü maddeleri aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Madde 1. — 3500 sayılı kanunun iş esası üzerine kurulmuş cezaevlerini ilgilendiren 6, 7, 8 ve 9 ncü maddeleri hükümleri cezaevlerinde açılacak iş yurtlarında ve ıslahevlerinde de yürütülür.

Madde 3. — İş esası üzerine kurulan cezaevleriyle ıslahevlerinde çalıştırılan mahkûmlara ne kadar gündelik verileceğine Adliye vekilliği karar verir.

Bu mahkûmların gündeliğinden yiyecek karşılığı çıkarıldıktan sonra geri kalan para her mahkûm için açılacak hesaba yazılır.

İş esası üzerine müesses cezaevleriyle ıslahevlerinde çalışan mahkûmların hesabında yazılı paralar ancak kanuna dayanan sebeplerle saklanması gününde kendisine veya ölümünde mirasçılara verilir.

İş yurtlarında çalıştırılan mahkûmların gündeliklerinin kendilerine veya mirasçılarna ne miktarının ne zaman ve ne suretle veri-

leceği Adliye vekilliğince tesbit olunur.

Mahkûmlara verilen ve verilecek olan elbise, ayakkabı, çamaşır ve her türlü eşya için mütedavil sermayeden harcanan paranın gündeliklerinden ne kadar kesiliceğine veya kesilmeyeceğine, her cezaevi için ayrı ayrı Adliye vekilliğince karar verilir.

İş esası üzerine müesses cezaevlerinde çalıştırılan mahkûm kaçır veya uygunsuz hareketi sebebiyle iş esası üzerine kurulmamış bir cezaevine gönderilirse o zamana kadar hesabında biriken para mütedavil sermayeye gelir olarak yazılır.

İslahevinde mahkûm kaçarsa o zamana kadar birikmiş olan kazanç payı mütedavil sermayeye gelir olarak yazılır.

MADDE 3. — 3500 ve 4077 sayılı kanunlara aşağıda yazılı maddeler eklenmiştir:

Ek madde 1. — Ceza ve tevkifleriyle ıslahevlerinin müstahdemlerine kararlaştırılacak örneğe göre Adliye vekilliğince elbise verilebilir.

Ek madde 2. — Mütedavil sermaye ile iş gören cezaevleriyle ıslahevlerinin müdür, mümessil memur ve müstahdemlerinden geceyi bağlı oldukları cezaevinde veya ıslahevinde geçirmeğe mecbur olanlara Adliye vekilliğinin izniyle o kurumca ücretsiz olarak yemek verileceği gibi bu kimselerin belli çalışma saatleri dışında gördükleri işe karşılık olmak ve miktarı İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmek üzere bağlı oldukları kurumun mütedavil sermayesinin kârından aylık bir ücret de verilebilir.

17 . II . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	H. Menemencioğlu	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	Sırrı Day
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		Dr. B. Uz

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ceza ve Tevkifevleri Umum müdürlüğünün teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun

MADDE 1. — Ceza ve Tevkifevleri Umum müdürlüğü Adliye vekilinin direktifleri daire sinde Ceza ve Tevkifevlerinin inşa ve tamirlerini temin ve bunların idare tarzlarını tanzim ve hesap muamelelerini takip ve bunlara müteallik muhabereleri icra ve tâyinleri vekâlete ait olan Ceza ve Tevkifevleri müdür ve memurlarının tâyin, terfi ve tahvillerine dair inha muamelelerini ifa eder.

MADDE 2. — Umum müdürlük:

1. İş esası üzerine kurulan ve kurulacak olan ceza evlerine;
2. Diğer Ceza ve Tevkifevlerine ait işlerle meşgul olmak üzere iki şubeye ayrılır.

MADDE 3. — Umum müdür muavini, umum müdürün yardımcısı olup aynı zamanda birinci şubeye ait işleri, ikinci şube müdürü ikinci şubeye ait işlerle Umum müdürün kendisine vereceği sair işleri görürler.

MADDE 4. — Umum müdürlüğün mühendis ve mimarları Ceza ve Tevkifevleriyle diğer Adliye binalarının ve tesisatının inşa, tadil, tevsi veya tamirine müteallik işlerle ihtisasları dahilinde kendilerine verilecek diğer bütün işleri takip ve ifa ederler.

MADDE 5. — Muhasip, bütçede mütedavil sermaye olarak tahsis edilen parayı umum müdürlükçe gösterilen yerlere göndermek ve dağıtmak, hükmi şahsiyeti haiz olan ceza evlerinin ve İslahevlerinin mütedavil sermaye sahiplerini merkezde birleştirmek ve umumî bilânçoyu tanzim ve bütün hesap işlerini takip ve ifa ile mükelleftir.

MADDE 6. — İş esası üzerine kurulmuş ve kurulacak olan cezaevleri, iş yurtları ve İslahevleri mütedavil sermaye ile yapacakları işler dolayısıyla hükmi şahsiyeti haizdirler. Mütedavil sermaye ile iş görecek her cezaevini ve İslahevini temsil edecek makam ve memurları Adliye vekâleti tâyin ve lüzumu halinde tebdil eder.

Hükmi şahsiyeti haiz olan cezaevlerinin, iş yurtlarının ve İslahevlerinin mütedavil serma-

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ceza ve Tevkifevleri umum müdürlüğünün Teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun lâyhâsı

MADDE 1. — Adliye encümeninin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2. — Adliye encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — Adliye encümeninin 3 ncü maddesi aynen.

MADDE 4. — Adliye encümeninin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 5. — Adliye encümeninin 5 nci maddesi aynen.

MADDE 6. — Adliye encümeninin 6 ncü maddesi aynen.

Ad. E.

B. E.

yeleri miktarını tâyin ve birinden diğerine nakle Adliye vekâleti salâhiyetlidir.

MADDE 7. — Ceza ve tevkifevleriyle ıslah-
evlerinin inşa ve tamir işleri 3611 sayılı kanun
hükmüne bağlı değildir. Ancak, Adliye vekil-
liğinin fen heyeti bulunmayan veya merkezden
fen memurları gönderemediği yerlerde bu işler
3611 sayılı kanun hükümlerine göre görülür.

Bu evlerin mütedavil sermayesiyle ilgili iş-
ler hakkında Muhasebei umumiye, Arttırma ve
eksiltme ve ihale kanunlarıyla sarftan önceki
Divanı muhasebat vize usulü tatbik olunmaz.

Mütedavil sermaye ile iş gören cezaevleriyle
ıslahevleri kuruldukları tarihten itibaren inşa-
at işlerinden sınai zirai ve diğer faaliyetlerin-
den dolayı vergiye tabi olmadıkları gibi üzerin-
de çalıştıkları gayrimenkuller için dahi emlak
ve arazi vergisinden müstesnadır.

MADDE 8. — Hükmi şahsiyeti haiz olan
cezaevlerinin, iş yurtlarının ve ıslahevlerinin
sermayeleri bütçe ile mütedavil sermaye ola-
rak tahsis edilen meblâğ ile onun işletilmesin-
den hâsıl olan kâr ve cezaevlerinde çalıştırı-
lan mahkûmların kazançlarından Adliye vekâ-
letince tesbit edilecek miktarda kesilen paralar-
dan teşekkül eder.

MADDE 9. — Hükmi şahsiyeti haiz olan ce-
zaevleriyle ıslahevlerinin ve iş yurtlarının müte-
davil sermayesine ait hesap usulleri Adliye ve
Maliye vekilliklerince müştereken tesbit olunur.

5 nci madde mucibince merkezde tevhit ve
bilânçosu tanzim olunan hesaplar her malî yıl
sonunda Adliye ve Maliye vekilliklerince tâyin
olunacak iki memur tarafından tetkik edilerek
taallûk ettiği malî sene sonundan itibaren en
çok altı ay içinde Divanı muhasebata tevdi olu-
nur.

MADDE 10. — İş esası üzerine kurulan ce-
zaevleriyle ıslahevlerinde çalıştırılan mahkûmla-
ra verilecek gündelik miktarı Adliye vekilliğinin-
ce tesbit olunur.

Bu mahkûmların gündeliğinden yiyecek kar-
şılığı çıkarıldıktan sonra geri kalan para her
mahkûm için açılacak bir hesaba yazılır.

İş esası üzerine kurulan cezaevleriyle ıslah-
evlerinde çalışan mahkûmların hesaplarında

MADDE 7. — Adliye encümeninin 7 nci
maddesi aynen.

MADDE 8. — Adliye encümeninin 8 nci
maddesi aynen.

MADDE 9. — Adliye encümeninin 9 ncu
maddesi aynen.

MADDE 10. — İş esası üzerine kurulan
cezaevleriyle ıslahevlerinde çalıştırılan mah-
kûmlara verilecek gündelik miktarı Adliye ve-
killiğince tesbit olunur.

Bu mahkûmların gündeliğinden yiyecek
karşılığı çıkarıldıktan sonra geri kalan para
her mahkûm için açılacak bir hesaba yazılır.

İş esası üzerine kurulan cezaevleriyle ıslah-
evlerinde çalışan mahkûmların hesaplarında ya-

Ad. E.

yazılı paralar ancak kanuna dayanan sebeplerle salıverilmeleri gününde kendileri, vefatları halinde mirasçılara verilir.

İş yurtlarında çalıştırılan mahkûmlara verilecek gündeliklerin miktarı ve bunların tediye şekli ve şartları Adliye vekilligince tesbit olunur.

Mahkûmlara verilen elbise, ayakkabı, çamaşır ve her türlü eşya için mütedavil sermayeden harcanan paranın gündeliklerinden kesilip kesilmemesini tâyin ve kesilmesi halinde miktarını tesbit Adliye vekilligine aittir.

İş esası üzerine kurulan cezaevlerinde çalıştırılan mahkûmun kaçması veya uygunsuz hareketi sebebiyle iş esası üzerine kurulmamış bir cezaevine iadesi halinde hesabında biriken para mütedavil sermayeye irat kaydolunur.

İsrahevinde bulunan mahkûmların kaçmaları halinde hisselerine düşen kazanç miktarı irat kaydolunur.

MADDE 11. — Adliye vekilligi ceza ve tevkifleriyle islahatlarının müstahdemlerine tesbit edeceği örnekte parasız elbise vermeğe salâhiyetlidir.

MADDE 12. — Islahatlarında çalıştırılacak mahkûmların kazançlarından bu kanunun 8 nci maddesine tevfik olan miktar çıktıktan sonra geri kalan para sıhhi ve mücbir sebeple çalışmağa istirak edemiyen veya kısmen istirak etmiş olanlar da dahil olmak ve çalışma nispetleri de nazara alınmak üzere Adliye vekilligince tesbit olunacak esaslar dairesinde mahkûmlara paylaştırılır :

MADDE 13. — İş esası üzerine kurulan cezaevlerindeki mahkûmların kaçmaları veya uygunsuz hallerinden dolayı eski cezaevlerine iadeleri halinde mahkûmun her çalışma günü itibariyle kazandığı müddetlerden bir kısmının veya tamamının tenziline mahal olup olmadığı hakkında bir karar verilmek üzere evrak en yakın asliye ceza mahkemesine tevdi olunur.

Mahkeme mahkûmun müdafaasını ve Cumhuriyet müddeiumumisinin mütalâasını aldıktan sonra bu hususta bir karar verir.

Bu karar aleyhine acele itiraz yoluna müracaat olunabilir.

B. E.

zılı paralar ancak kanuna dayanan sebeplerle salıverilmeleri gününde kendileri, vefatları halinde mirasçılara verilir.

İş yurtlarında çalıştırılan mahkûmlara verilecek gündeliklerin miktarı ve bunların tediye şekli ve şartları Adliye vekilligince tesbit olunur.

Mahkûmlara verilen elbise, ayakkabı, çamaşır ve her türlü eşya için mütedavil sermaye kârından harcanan paranın gündeliklerinden kesilip kesilmemesini tâyin ve kesilmesi halinde miktarını tesbit Adliye vekilligine aittir.

İş esası üzerine kurulan cezaevlerinde çalıştırılan mahkûmun kaçması veya uygunsuz hareketi sebebiyle iş esası üzerine kurulmamış bir cezaevine iadesi halinde hesabında biriken para mütedavil sermayeye irat kaydolunur.

İsrahevinde bulunan mahkûmların kaçmaları halinde hisselerine düşen kazanç miktarı irat kaydolunur.

MADDE 11. — Adliye encümeninin 11 nci maddesi aynen

MADDE 12. — Adliye encümeninin 12 nci maddesi aynen

MADDE 13. — Adliye encümeninin 13 ncü maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 14. — Mütedavil sermaye ile iş gören cezaevleriyle ıslahevlerinin müdür, mümessil, memur ve müstahdemlerinden geceyi, bağlı oldukları cezaevinde veya ıslahevinde geçirmeye mecbur olanlara Adliye vekilliğinin izniyle kaldıkları yerde ücretsiz olarak yemek verilebileceği gibi bu kimselerin belli çalışma saatleri dışında gördükleri işe karşılık olmak ve miktarı İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmek üzere bağlı oldukları müessesenin mütedavil sermayesi kârından aylık bir ücret de verilebilir.

MADDE 15. — Cezaevleri ve ıslahevleri memur ve kâtiplerine Adliye vekilliğinin izniyle mütedavil sermaye hesapları ve bu hesapları ilgilendiren işler gördürülebilir.

Buldukları cezaevinde veya ıslahevinde bu işleri görmesi Adliye vekilliğince uygun görülen memur ve kâtipler o kurumun mesul muhasibi sayılır.

MADDE 16. — 3500 ve 4077 sayılı kanunlar ilga edilmiştir.

MADDE 17. — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 18. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

B. E.

MADDE 14. — Mütedavil sermaye ile iş gören Cezaevleriyle ıslahevlerinin müdür, mümessil, memur ve müstahdemlerinden geceyi bağlı oldukları Ceza veya ıslahevlerinde geçirmeye mecbur olanlara Adliye vekilliğinin izniyle kaldıkları yerde ücretsiz olarak yemek verilebileceği gibi yine bu suretle geceyi vazifeli buldukları Ceza veya ıslahevlerinde geçirmeye mecbur olanlara belli çalışma saatleri dışında gördükleri işe karşılık olmak ve miktarı İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmek üzere bağlı oldukları müessesenin her sene bilânçosunda tahakkuk edecek kârından müteakip sene için ayrılacak miktardan verilmek şartıyla aylık bir ücret verilebilir.

MADDE 15. — Adliye encümeninin 15 nci maddesi aynen

MADDE 16. — Adliye encümeninin 16 nci maddesi aynen

MADDE 17. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 18. — Adliye encümeninin 18 nci maddesi aynen.